

Gospodarska rast in pasti njenega nerazumevanja

Slovenija že tretje leto zapored beleži za evropske razmere krepko gospodarsko rast. A je žal preskromna, da bi z njo lovili stik z razvitejšimi državami, čeprav dosega precej nižjo gospodarsko rast. In preskromna, da bi z njo lovili države višegrajske skupine, ki nezadržno zmanjšujejo svoj zaostanek za razvitim delom EU in prehitevajo Slovenijo.

Vseeno moramo biti zadovoljni z doseženim. Rast dosega predvsem zanašajoč se na svoje sposobnosti v gospodarstvu. Vlada je javne finance s svojimi ukrepi vsaj tehnično spravila v red, izpeljala nekaj privatizacij in s tem pridobila zaupanje v političnem in bančnem svetu. Poslovanje z bankami je postalo normalnejše in vzdržnejše, primerljivo razmeram pri konkurentih.

A ne pozabimo. V času stabilizacije finančnega trga, ko so obrestne mere padle na evropsko povprečje, se je gospodarstvo razdolžilo, zmanjšalo svoj dolg za 12 mrd evrov. Država pa je povečala svoj dolg za polovico, ne da bi kaj prida investirala v projekte, ki bi izboljšali pogoje za poslovanje in dvignili gospodarsko rast.

V Sloveniji se veliko ukvarjamo s tajkuni, prevzemi, privatizacijo, politizacijo upravljanja državne lastnine v gospodarstvu. Pogrešam pa analize o vplivu pomanjkanja gospodarske strategije, napačnih odločitev pri ekonomski politiki različnih vlad in vodstva Banke Slovenije od leta 2004 do 2012 na razmere.

Tako kot je bila za Slovenijo nevzdržna hitra rast v obdobju 2004 do 2008, ki je temeljila na enormnem zadolževanju, tako je bilo tudi spopadanje s krizo v obdobju 2009 do 2012, ko smo pustili propasti številna podjetja - njihove lastnike in menedžerje pa, razen z nekaj izjemami, prepustili pozabi zgodovine - ne le jalovo, temveč tudi škodljivo. Država se je enormno zadolžila, zaupanje med državljani in gospodarskimi subjekti je upadlo, predvsem pravosodje je izgubilo podobo učinkovitega in neodvisnega varuha pravne države.

Lekcija je bila izjemno draga. Celo desetletje lovimo položaj, kjer smo že bili. Upočasnili smo gospodarski razvoj, izgubili so številna kvalitetna delovna mesta, ostala pa številna, ki ustvarjajo prenizko dodano vrednost. Smo se iz te lekcije kaj naučili?

Gospodarstvo zagotovo. V prvi vrsti, da je prevelika zadolženost kamen okoli vratu in da špekulativni razvoj z najrazličnejšimi finančnimi instrumenti praviloma ogroža osnovno dejavnost podjetij. Danes je denar tako poceni kot še nikoli, pa kljub relativno nizki zadolženosti podjetja ne tvegajo. Pospešeno vlagajo v svoj razvoj in nove trge.

Žal k nagli rasti izvoza vlada z reformami in jasno gospodarsko strategijo ni prispevala veliko. Od velikih načrtov z reformami javnega sektorja, trga dela, zdravstva in pokojninskega sistema v tem mandatu ne bo veliko. V drugem delu mandata se vlade začnejo pripravljati na nove volitve, začnejo se graditi razne lokalne ceste, bogatijo se socialni programi, javni sektor doseže višje plače. K sreči je gospodarstvo še vitalno, kljub drugačnim sporočilom številnih medijev, politikov in predvsem sindikalnih funkcionarjev javnega sektorja.

Po drugi strani vsi ostajajo gluhi za opozorila, da je slovenska javna poraba vsako leto za okoli 600 mio evrov višja od tiste, ki bi lahko bila, če bi sledili povprečju EU. Zato so previsoki davki, zato podjetjem ostane premalo za vlaganja, zato se nas investitorji izogibajo. Ne govorijo o tem, da gre znotraj proračunske porabe preveč za plače in premalo za vlaganja, ki bi izboljšala kvaliteto okolja, za vlaganja v novo infrastrukturo, za razvoj in raziskave ...

Glavno past trenutno vidim v tem, da predstavlja alibi za nemoč pri uveljavljanju sprememb, češ, saj nam gre dovolj dobro, zakaj tvegati nemir pri skupinah, ki bi jih spremembe najbolj prizadele. Rast predstavlja iluzijo, da razmere obvladujemo, da se spreminjamo, rastemo, ker smo izpeljali določene (?) prave ukrepe. In da zaradi tega ne posvečamo dovolj pozornosti izzivom prihodnosti, različnim možnim razvojnim scenarijem in pripravi ukrepov nanje. gg

Glavno past ta hip vidim v tem, da gospodarska rast predstavlja alibi za nemoč pri uveljavljanju sprememb, češ saj nam gre dovolj dobro. Ne posvečamo pa dovolj pozornosti izzivom prihodnosti..

Samo Hribar Milič
Generalni direktor GZS

Foto: Barbara Reya